

Píše Michal Kosák

(E*forum, 06. 08. 2014)

V rozhovoru pro ČT24 řekl v červenci t. r. dekonspirovaný autor **Karol Sidon**, jenž svou knihu **Altschulova metoda** (Praha, Torst 2014) vydal pod jménem **Chaim Cigan**, ke svému pseudonymu následující: „[...] já si myslel, že bude trvat delší dobu, než se přijde na to, kdo ji doopravdy napsal. Předpokládal jsem, že se na to přijde tak do roka, až si to přečtou nějací literární vědci. Paní Vlčková byla ale šikovnější a přišla na to dřív.“ Jak ale došlo k tomu, že tato „velká literární mystifikace“, která o cause referovaly 26. března 2014 Hospodářské noviny, takřkajíc praskla pouhých pět dnů od tzv. velkého literárního čtvrtka (20. 3. 2014), kdy byla kniha uvedena, a že se spisovatel po několika málo dnech k autorství také přihlásil? A co tedy zbývá tzv. literární vědě a dalším literárním referentům?

Z hlediska autorovy pseudonymity je samozřejmě možné volně spekulovat nad autorovými motivy, zda se jednalo „o literární hru nebo o dobře promyšlený marketingový trik“, jak psal Ivan Matějka v článku Příliš brzo prozrazená hra (LtN 10. 4. 2014, s. 19), reprodukovat autorův výklad o nespojitosti psaní tohoto typu s postavením rabína, nebo ztotožnění Chaima Cigana s Karolem Sidonem v interpretaci provokativně ignorovat, jak postupuje ve svém textu Golem pro 21. století (Respekt 12. 5. 2014, s. 5) Petr A. Bílek. A také jistě lze jako Klára Kubíčková v MF DNES (31. 5. 2014, s. 5) vyjmenovat různé světové i domácí autory, kteří nějaké to krycí jméno použili. Určitě nikoli poslední možností je pak revidovat, jak byl tento „literární podvrh roku“ (MF DNES, 27. března 2014) vlastně nastrojen a proč pak došlo tak záhy k prozrazení.

Nejdříve k postupu odhalení: Již po pěti dnech od vydání knihy, v úterý 25. března 2014, zveřejnil Český rozhlas *úvahu* redaktorky Zuzany Vlčkové, v níž za možného autora označila Karola Sidona. Zuzana Vlčková po prověření informací o autorovi (v knize na s. 476–477), pod nimiž je podepsána pracovnice nakladatelství Sefer Anna Tomášková, vyloučila, že by se mohlo jednat o reálnou osobu. Dotazované osoby, které měly Chaima Cigana znát, odpovídaly také značně neurčitě (Lubor Dohnal) nebo rozhovor s redaktorkou odmítaly (zmíněná Anna Tomášková či Vlasta Třešňák), což zřejmě přispělo k podezření, že se jedná o pseudonym. Podle sdělení redaktorky se na identifikaci podílely také zjištěné stylové charakteristiky: lehkost a přirozeně konstruované dialogy, které ji vedly k dedukci, že pravděpodobným autorem by mohl být právě K. Sidon.

První část – zjištění, že k románu připojená zpráva o autorovi funguje zřejmě jako clona kryjící skutečného autora jiného jména, se může opírat o prověrku údajů,

jež jsou v poznámce zmíněny, přičemž pochybnosti prohlubuje zřejmé groteskní nasazení medailonu. Pokud měla být mystifikace vůbec úspěšná, je připojená bio- a bibliografická informace prvním pochybením, a to zvoleným laděním, snadnou ověřitelností nepravdivosti uvedených zpráv, nesouladem s dříve publikovanými medailony – jeden doprovází ukázkou z románu nazvanou Pohřeb ve starší Židovské ročence (5771/2010–2011, s. 175), druhý otiskl Roš Chodeš (č. 1/2011, s. 11) –, a také rozesetím informací, které měly sice nastrčenou identitu potvrdit (např. údajné autorství hry Heleniny sliby nebo příspěvek Chaima Cigana v Židovské ročence 5743/1982–1983, s. 19–24), na druhou stranu však vedou k vymezení okruhu možných původců textu (K. Sidon hru Heleniny sliby, jak lze dohledat na internetu, režíroval, text Esau a Jákob, vydávaný za překlad, z Židovské ročenky má exegetický charakter blízky jiným Sidonovým textům a neladí tak se známým rejstříkem Chaima Cigana, notabene se jméno v ŽR 5743 píše v odlišné podobě jako Zigan).

Druhá část – ztotožnění Chaima Cigana s Karolem Sidonem by byla za jiných okolností již problematičtější. Na vernisáži knihy 20. 3. 2014 promluvil však o autorovi Vlasta Třešňák, který přitom prezentoval ohořelé a údajně prostrílené fragmenty Ciganovy literární práce a ve svém výkladu posunul vše ještě více do žertovné roviny, spontánně se prý k známosti s autorem přihlásil také Lubor Dohnal. Ani ten však svými vyjádřeními typu: „Kdy jsme se poprvé setkali? Myslím, že si tím nejsem jist. Někdy“, příliš k důvěře v existenci spisovatele tohoto jména nepomohl. Vytvořil se tak ovšem okruh osob ukazující zřejmě ke skutečnému autorovi – přičemž prvotní domněnky byly dále potvrzovány dalšími svědectvími. Do celé věci bylo k tomu očividně zasvěceno příliš mnoho osob a byla to, jak se zdá, hlavně hra. Z hlediska metodiky určování autorství se na tomto případě není příliš co nového dovědět. Nemuselo dojít ani na stylistickou analýzu, statistické výpočty a ani na rozbor narážek (srov. např. zmínku o trnavském rabínu Simonu Sidonovi na s. 221 románu), což je vlastně příznačné, jelikož k odhalení autorství přispívají patrně nejčastěji údaje vnětextové ze sféry bytování reálného autora. Z pohledu pseudonymity tak zůstává vlastně hlavně otázka, zda by k nějakým atribučním pokusům někdo vůbec přistupoval, kdyby se autor a jeho spojenci nedali při zábavné hře tolik unést.